

KULTURUTSKOTTETS UTLÅTANDE 15/2006 rd

Regeringens proposition om statsbudgeten för 2007

Till finansutskottet

INLEDNING

Remiss

Kulturutskottet har med stöd av 38 § 3 mom. i riksdagens arbetsordning beslutat ge utlåtande om regeringens proposition om statsbudgeten för 2007 (RP 122/2006 rd).

Sakkunniga

Utskottet har hört

- kanslichef Harri Skog, överdirektör Riitta Kaivosoja, överdirektör Sakari Karjalainen, ekonomidirektör Eero Pulkkinen, direktör Markku Mattila, konsultativ tjänsteman Leena Koskinen, undervisningsråd Maarit Palonen och undervisningsråd Jari Rajanen, undervisningsministeriet
- rektor Perttu Vartiainen, Joensuu universitet
- rektor Gustav Djupsjöbacka, Finlands Universitetsrektors råd
- verkställande direktör Irina Krohn och förvaltningschef Niina Otva, Finlands filmstiftelse
- ordförande Pentti Rauhala, Rådet för Yrkehögskolornas Rektorer ARENE
- generalsekreterare Juha Samola, Audiovisuallens kulttuurin kehittämiskeskus AVEK
- socialpolitisk sekreterare Elina Laavi, Finlands studentkårers förbund FSF
- ordförande Heikki Kaisto, Förbundet för Studentföreningar vid Yrkehögskolorna i Finland rf

- ordförande Tiina Niemi, Suomen Lukiolaisten Liitto ry
- styrelseledamot Hannamiina Tanninen, Suomen Opiskelija-Allianssi-OSKU ry.
- ordförande Kati Kokkonen, Finlands Yrkesstuderandes Centralförbund — SAKKI rf
- vicehäradshövding Markku Linna.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av

- Museiverket
- Museet för modern konst i Esbo
- Pohjola-Norden
- Finlands museiförbund
- Vänskapsföreingarnas samfund rf
- Kult rf
- Finlands Fredsförbund — Förening för FN
- Suomen Sinfoniaorkesterit ry
- Suomen Teatterijärjestöjen Keskusliitto
- Suomen Teatteriliitto — Finlands Teaterförbund rf
- Suomen kulttuuri- ja tiedeinstituutti ry
- Teatteri- ja Mediatyöntekijät ry
- Teatterikeskus ry — Teatercentrum rf
- Samfundet Finland—Ryssland
- Institutet för Ryssland och Östeuropa

Dessutom har utskottet fått utredning i saken i samband med utfrågningen av sakkunniga inför behandlingen av statsrådets utbildningspolitiska redogörelse (SRR 4/2006 rd).

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Allmänt

Enligt budgetpropositionen driver undervisningsministeriet regeringens utbildnings-, forsknings-, kultur-, idrotts- och ungdomspolitik tillsammans med ämbetsverken och inrättningarna inom förvaltningsområdet. Utskottet anser att förvaltningsområdets värderingar bildning, kreativitet och välfärd är en god grund för såväl undervisning, kultur, ungdomsarbete och motion och idrott som undervisningsministeriets andra områden. En hållbar ekonomisk tillväxt och Finlands andliga och materiella välfärd bygger i väsentlig grad på utbildning. Kulturutskottet omfattar propositionens strategiska mål att främja utbildningsmässig och kulturell jämlikhet genom att garantera tillgången till utbildning och kulturtjänster för olika befolkningsgrupper och regioner. Det framhåller också betydelsen av ett pluralistiskt synsätt och integrering av invandrade i genomförandet av strategierna.

Inom utbildningspolitiken prioriteras utbildningens kvalitet och effektivitet, stöd till barn och unga och bättre utbildningsmöjligheter för vuxna. Den förvärvsaktiva tiden förlängs genom snabbare placering av unga i utbildning och arbetslivet och ökade utbildningstillfällen för vuxna i arbetsför ålder.

Enligt kulturutskottet kan de totala anslagen för allmänbildande utbildning anses tillfredsställande. Det är betydelsefullt att den sista justeringsposten vid kostnadsfördelningen mellan stat och kommuner i fråga om statsandelarna för 2005 intäktsförs redan 2007, trots att beslutet gällde utbetalning 2008. Statsandelarna per elev för den allmänbildande utbildningen ökar trots att anslaget i absoluta termer minskar på grund av de krympande åldersklasserna. Det viktiga är att de fristående yrkeskompetensproven utvidgas. Anslagen för yrkesinriktad tilläggsutbildning och fritt bildningsarbete föreslås bli ökade med totalt 9 miljoner euro. Av tillägget går 5 miljoner euro till programmet för att höja utbildningsnivån hos vuxna. Nästa år kommer den

totala finansieringen av programmet att vara 35 miljoner euro. Ambitionen att utvidga programmet är lovvärd. Men som utskottet ser det bör kriterierna ses över så att det ska gå smidigare att komma in på en utbildning och så att allt fler har en chans att bli antagna eller kan bygga på en gammal examen.

Utskottet anser att det är helt riktigt att den yrkesinriktade utbildningen byggs ut och framhåller hur viktigt det är att avsätta adekvata anslag för ändamålet. Under de kommande åren ökar efterfrågan på människor med specialkompetens på arbetsmarknaden och då behövs det absolut fler av dem. Det är angeläget att fortsätta med den handledande och förberedande utbildning som har startats för att hjälpa i gång nybörjare inom den yrkesinriktade utbildningen och för att minska avhoppet. Ansökningsprocesserna inom utbildning på andra stadiet kommer att ses över. Utbudet av yrkesinriktad tilläggsutbildning genom läroavtal ökas med 3 000 studieplatser.

Utskottet ser också positivt på att regeringen har lämnat en proposition till riksdagen med förslag till fler statsandelsberättigande ledda timmar i morgon- och eftermiddagsverksamhet (RP 124/2006 rd).

I sitt utlåtande fokuserar kulturutskottet speciellt omstruktureringen av högskolorna och insatserna för att förbättra skoltrivselen, inbegripet utveckling av studierna och studiehandledning samt studiestöd. Dessutom tar utskottet upp anslagen på moment 29.80.50 och anslagen för teatrar, orkestrar och museers årsverken. I samband med utlåtandet har utskottet också diskuterat problemen med övergången från grundläggande utbildning till utbildning på andra stadiet, tillgången på platser för fortsatt utbildning, hur avhoppet från yrkesinriktad utbildning kan minskas och invandrarutbildningen. Utskottet kommer inom de närmaste veckorna att lägga fram detaljerade utbildningspolitiska riktlinjer i sitt betänkande om statsrådets utbildningspolitiska redogörelse (SRR 4/2006 rd).

Bättre skoltrivsel

Enligt budgetpropositionen ska barns och ungas skoltrivsel förbättras för att trygga kunskapsbasen i framtiden. Statsrådet lämnade i våras en utbildningspolitisk redogörelse (SRR 4/2006 rd) som omfattar en rad åtgärder för att förbättra skoltrivselsn för att skolan ska kunna bli en gemenskap som främjar barns och ungas trivsel. Åtgärder som tidigt ingripande, omstrukturering av skoldagen, ökat engagemang och förebyggande av avhopp har hög prioritet. Utskottet kommer att ta ställning till utvecklingsåtgärderna i samband med den utbildningspolitiska redogörelsen. I propositionen föreslås 4,5 miljoner euro på moment 29.10.25 och 3,5 miljoner euro på moment 29.20.30 för främjande av välbefinnandet i skolan.

Det finns ett omfattande åtgärdsprogram som inbegriper följande projekt: minskad mobbning i skolan, tidigt stöd vid inlärnings- och skolgångssvårigheter, aktivering av avhoppare, bättre invandrarutbildning, mer motion för ökad skoltrivsel, bättre elev- och studerandevård och projektet Engagerade elever — en samverkande skola.

Utskottet förordar projekten. I t.ex. projektet för flexibel grundläggande undervisning utvecklas arbets- och undervisningsmetoderna i de högre årskurserna av den grundläggande utbildningen mot större överensstämmelse med de ungas individuella behov för att det ska finnas bredare möjligheter att genomföra den grundläggande utbildningen och få ett avgångsbetyg. Anslaget kommer också att användas för att ta fram och utvidga sådana arbetsformer som förebygger avhopp från grundskolan. Målet är framför allt att förebygga problem och ta tag i dem på ett tidigt stadium.

Projektet Engagerade elever har som mål att stödja olika vägar för barns och ungas medinflytande i kommunerna, bygga upp verksamhets- och samverkansnät och förbättra myndighets-samarbetet, arbeta för en samverkanskultur i skolorna, utveckla elevkårsverksamheten och tillhandahålla utbildning på riksnivå och regionalt samt kompletterande utbildning för personalen. Ett viktigt mål är att utnyttja skolans interna kultur för att påverka inlärningsmiljön

strukturellt, inte minst de pedagogiska metoderna. Relationerna mellan vuxna och elever i skolan är en viktig del av skolans interna kultur. Det är minst lika viktigt hur vuxna bemöter eleverna och att man lyssnar på eleverna.

Det planeras ett program mot mobbning i skolan som bygger på forskning på området. Det ska ge verktyg för att minska och förebygga mobbning i skolan. Programmet kommer att tas fram i samarbete mellan psykologiska institutionen och Oppimistutkimuksen keskus vid Åbo Universitet och det ska vara klart för spridning i hela landet hösten 2009.

Elevhandledning. Enligt utredning till utskottet varierar förekomsten av studiehundledare i grundskolan från kommun till kommun och splittringen är stor. Det betyder att eleverna inte har lika möjligheter att få handledning. Det största problemet är att eleverna saknar tillräcklig personlig handledning. Utskottet anser att man med tillräcklig personlig handledning kan säkerställa att det framtida utbildnings- och yrkesvalet träffar rätt och den vägen förebygga avhopp. En arbetsgrupp som sett på övergången från grundläggande undervisning till utbildning på andra stadiet (UVM arbetsgrupps-PM 2005:33) föreslår ett finansiellt tillägg på 5 miljoner euro per år för ändamålet från och med 2006. Enligt kulturutskottet är det nödvändigt att anvisa extra anslag i budgeten för 2007.

Med hänvisning till det ovan sagda föreslår kulturutskottet

att finansutskottet ökar budgeten med 2 miljoner euro för personlig och utökad elevhandledning i grundskolan.

Omstrukturering av högskolorna

Utskottet omfattar undervisningsministeriets syn att förändringarna i högskolornas omvärld kräver en omstrukturering av högskolorna. För ett effektivt och fungerande högskolenät krävs det närmare samarbete och förenade krafter. Bland framtidens utmaningar märks t.ex. de unga åldersklassernas utveckling och den globala konkurrensen på utbildnings- och forsknings-

marknaden. Det gäller att prioritera kvalitet, resultat och internationalisering högre. Enligt utskottets mening är det nödvändigt att beslut om ett finmaskigare nätverk och strukturer fattas i samråd med regioner och universitet så att de gagnar universitetens och yrkeshögskolornas eget utvecklingsarbete. Ett land som Finland behöver ett högskolenätverk med stor regional täckning. Det ska tillhandahålla utbildning och forskning också med hänsyn till den regionala effektiviteten och utvecklingen, vilket redan står skrivet i lag.

Högskolornas nybörjarplatser kan enligt utskottets mening inte direkt omfördelas utifrån uppgifter om åldersklasserna; antalet nybörjarplatser bör bestämmas också med hänsyn till tillgången till arbetskraft på högskolenivå. Läkare, lärare, sjukskötare och talterapeuter är exempel på yrkeskategorier som tillgången kommer att vara sämre på om vi inte kan erbjuda heltäckande utbildning i olika delar av landet.

Utskottet framhåller att högskolesektorn grundar sig på en dualistisk modell med skilda uppgifter för högskolor och yrkeshögskolor. Den dualistiska modellen bör absolut stå kvar i den grundläggande examensstrukturen.

Högskolornas anslag ökar med totalt 47 miljoner euro budgetåret 2007 och utskottet ser positivt på utvecklingen. På grund av de strukturella missförhållandena i finansieringen av högskolorna ger universitetens hyreskostnader tyvärr upphov till ett anslagsunderskott i basfinansieringen. Finansieringen av yrkeshögskoleprojekt minskar med 5 miljoner euro och det betyder allvarliga problem för forskning och utveckling.

Universitetens omkostnadsanslag ökar med 31 miljoner euro, varav 20 miljoner euro utifrån lagen om utveckling av högskoleväsendet går till att säkerställa effektivitet och resultat i universitetens verksamhet. Bevilningsfullmakten för Finlands Akademis forskningsanslag ökas med 19,7 miljoner euro. I motiveringen till budgetpropositionen sägs att universiteten utvecklar sin verksamhet och sina strukturer så att resurser frigörs för skötsel av kärnuppgifterna och stärkande av prioriterade områdena. Verkställighetsbesluten i anknytning till produktivitetspro-

grammet fattas 2007 med målet att minska antalet årsverken vid universiteten med 1 000 fram till 2011, vilket inverkar på de årliga anslagen, och att omfördela 1 000 årsverken. Antalet årsverken vid universiteten ska kring 2007 ligga på högst samma nivå som 2006. Utskottet anser att produktivitetsprogrammet inte bara får vara ett program för personalminskning vid universiteten, utan att utgångspunkten bör vara att garantera utbildningens kvalitet. Det är viktigt att universiteten t.ex. utvecklar sina enheter så att de ses som konkurrenskraftiga arbetsgivare och att personalen har hög arbetskapacitet och arbetstillfredsställelse. Det är positivt att universiteten arbetar för jämställdhet inom organisationen och forskarsamhället.

Meningen är att universiteten ska vidga sin finansiella bas både genom direkt budgetfinansiering och kompletterande finansiering. Enligt regeringen bör universitetens kompletterande finansiering vara minst 36 procent av den totala finansieringen. Den bör stödja universiteten i deras grundläggande uppdrag och målen för dem.

I budgetpropositionen sägs att yrkeshögskolorna satsar på utbildningens kvalitet och nivå för att genomströmningen ska öka och bli snabbare. Målet är att förebygga avbrutna studier och sänka åldern hos de utexaminerade. För att utbildningsbehovet ska kunna bedömas och styras efter arbetslivets behov måste förändringarna i yrkeshögskolornas utbildningsutbud inom olika sektorer och i yrkeshögskolornas arbetsfördelning identifieras och utredas under resultatavtalsperioden 2007—2009. Tio procent av det totala antalet nybörjarplatser omfördelas i regionala och sektorsvisa tilläggsprotokoll som avtals våren 2007 och 2008.

Utskottet tillstyrker att undervisningsministeriet, yrkeshögskolorna och deras huvudmän står som garant för fungerande och mångsidiga högskoleenheter utifrån vad som avtalats i resultatavtalen mellan parterna för 2007—2009. Produktiviteten höjs genom att antalet studiepoäng och avlagda examina under resultatperioden ökar snabbare än den tillgängliga finansieringen per enhet. Det är förnuftigt att universiteten tar fram gemensamma förvaltnings- och stöd tjäns-

ter. Yrkeshögskolorna stärker sitt regionala innovationssystem med hjälp av sina FoU-strategier. Universitet och yrkeshögskolor fortsätter sitt ömsesidiga samarbete utifrån nya regionala strategier.

Studiesociala förmåner

Enligt budgetpropositionen utvecklas studiestödet så att det främjar planmässiga studier på heltid och kortare studietider. Studiestödsutgifterna är enligt uppskattning 9,9 miljoner euro mindre än 2006. Det beror bl.a. på att borgensansvarsutgifterna har minskat. De minskade anslagen för studiestöd betyder inte nedskärningar; tvärtom ökar höjningen av bostadstillägget anslagen. Det är betydelsefullt att de studiesociala förmånerna målmedvetet har utvecklats under pågående valperiod, också genom beslut av riksdagen. Bostadstillägget till studerande har höjts, måltidsstödet är säkrat, det har lagstiftats om rätt till skatteavdrag på studielån efter utexamineringen, kopplingen till föräldrarnas inkomster för studerande som inte fyllt 20 år har luckrats upp genom höjning av inkomstgränsen med 15 procent från den 1 november 2006.

Det är fortsatt aktuellt och viktigt att de studerandes studiesociala villkor förbättras. Vid utfrågningen av sakkunniga i kulturutskottet har följande synpunkter på budgetpropositionen för 2007 tagits upp:

- måltidsstödet till högskolestuderande måste höjas för att hindra att priserna på studentmåltider stiger
- ersättningarna till Studenternas hälsovårdsstiftelse för hyreskostnader bör höjas med 268 000 euro för att hindra att hälsovårdskostnaderna går upp
- studiepenningen bör höjas med 15 procent för att korrigera eftersläpningen
- föräldrarnas inkomster bör inte få inverka på studiestödet till elever på andra stadiet som inte fyllt 20 år
- gränsen för studerandes fria inkomster bör höjas och
- studenthälsovården bör skyndsamt förbättras, inte minst för yrkeshögskolestuderande.

Det är klart att alla mål inte kan genomföras inom budgetramen för 2007. En del av besluten får anstå till kommande budgetförhandlingar. Kulturutskottet anser att det studiesociala stödet fortsatt bör utvecklas systematiskt. Finansutskottet får avgöra hur det blir i nästa års budget.

Kulturutskottet föreslår

att finansutskottet ökar anslaget på moment 29.70.57 för måltidsstödet till högskolestuderande för att stödet ska kunna höjas nästa år och

att moment 29.70.58 ökas med 268 000 euro till hyresbidrag för Studenternas hälsovårdsstiftelse.

Institutet för Ryssland och Östeuropa

I budgetpropositionen avsätts totalt 402 000 euro på moment 29.80.28 för Institutet för Ryssland och Östeuropa. Anslaget är 404 000 euro mindre än 2006.

Undervisningsministeriet avser att utveckla institutet i linje med sina program för internationalism till en expert- och serviceenhet för det kulturella området. Det ska spela en central roll i att främja det kulturella samarbetet mellan EU och Ryssland. Vidare har ministeriet tillsatt en utredningsman för att klarlägga vilka behov det finns av att utveckla Institutet för Ryssland och Östeuropa. Arbetet ska vara klart före utgången av februari 2007. Men utvecklingsinsatserna omöjliggörs nu av anslaget i budgetpropositionen, eftersom det bara är hälften av fjolårets.

Med hänvisning till det ovan sagda föreslår kulturutskottet

att finansutskottet ökar moment 29.80.28 med 400 000 euro för omkostnaderna för Institutet för Ryssland och Östeuropa.

Museiverket

Enligt utredning till utskottet är budgetpropositionen ett problem med tanke på Museiverkets omkostnader. Produktivhetsprogrammet skärns med 238 000 euro och det inverkar i hög grad på Museiverkets verksamhet med hänsyn till att

statsrådet har fattat ett principbeslut om att Sjöhistoriska museet flyttas till Kotka. Dessutom har Museiverket inrättat två regionala filialer 2006, men deras verksamhet under 2007 måste nu bedömas på nytt med beaktande av Museiverkets anslag. De bristfälliga anslagen försvårar också verkets expert- och myndighetsfunktioner. Verket ger ett tusental utlåtanen varje år och då kommer de skurna resurserna att betyda att tiden för utlåtanen förlängs avsevärt. Det blir svårt att delta i föregripande myndighetsförhandlingar och det betyder i sin tur att man inte hinner anpassa skyddsmålen till eventuella markanvändningsplaner.

Enligt utredning till kulturutskottet behöver Museiverket minst 500 000 euro till för sin verksamhet. Därför föreslår utskottet

att finansutskottet ökar moment 29.80.24 för att trygga Museiverkets verksamhet.

Anslagen på moment 29.80.50

Utskottet ser med oro på förslaget att minska anslagen med 1,8 miljoner euro.

Understöd till kulturinstituten. I budgetpropositionen anvisas totalt 4 328 000 euro till kulturinstituten, alltså lika mycket som i budgeten för 2006. Fyra forskningsinstitut i Finland finansieras 2007 med tippnings- och lotterivinstmedel för främjande av vetenskapen. Bidragen till forskningsinstituten står 2007 på samma nivå som 2006, med undantag för motiverade ökning- eller minskningar enligt undervisningsministeriets strategiska mål.

Om rekommendationerna i anknytning till regeringens program för kulturexport ska genomföras ökar trycket på att anvisa större anslag för instituten. Undervisningsministeriet tillsatte den 25 oktober 2005 en arbetsgrupp, som föreslår samverkan av nätverkstyp för informationsutbyte mellan finländska aktörer på det kulturella området och utomlands verkamma aktörer.

Kulturinstituten kommer sannolikt att tillföra ytterligare uppgifter i samband med det nationella stödnätverk som ska byggas upp för kulturexport. Nätverket ska öka de direkta kontak-

terna mellan kulturaktörer i Finland och utomlands och förbättra informationsutbytet mellan finländska aktörer på området kulturexport. Stödnätverket kräver att man upprättar och underhåller en intern informationskanal.

Understöd till vänskapsföreningar. I budgetpropositionen anvisas totalt 1 175 000 euro för vänskapsföreningar och utlandsföreningar, alltså 725 000 euro mindre än 2006.

Undervisningsministeriet beviljar varje år vänskapsföreningar och utlandsföreningar allmänna understöd och specialunderstöd. Under de senaste fem åren har totalt 2 700 000 euro (mom. 29.08.25 och 29.90.50) per år beviljats för ändamålet.

Anslaget för 2007 omöjliggör likadan understödspraxis som under de senaste åren. År 2006 gick de största allmänna understöden till Samfundet Finland—Ryssland rf (1 185 000 euro), Föreningen Pohjola-Norden rf (550 000 euro), Sällskapet Tuglas rf (258 500 euro), Finland—Amerika Föreningarnas Förbund rf (121 000 euro), Samfundet Finland—Ungern rf (90 000 euro), Suomen Viro-yhdistysten liitto ry (55 000 euro), Rozentälssällskapet rf (55 000 euro) och föreningen Donelaitis—Litauens vänner rf (45 000 euro). Dessutom fick ett trettiotal föreningar mindre understöd.

Undervisningsministeriet har tillsatt en utredningsman för att utvärdera nuvarande praxis med understöd från undervisningsministeriet till olika vänskapsföreningar och för att föreslå hur de kan tydligare göras och utvecklas. Slutrapporten väntas vara klar den 20 oktober 2006.

Främjande av fredsarbete. I budgetpropositionen anvisas 325 000 euro för främjande av fredsarbete, vilket är 135 000 euro mindre än 2006.

Undervisningsministeriet beviljar statsunderstöd för främjande av fredsarbete. I sin budgetproposition för 2006 föreslog regeringen ett anslag på 420 000 euro för ändamålet. När riksdagen fattade beslut om budgeten ökade den momentet med 40 000 euro till stöd för Itämerikeskussäitiö. Därmed fanns det 2006 totalt 460 000 euro för främjande av fredsarbete. Merparten av

det disponibla anslaget beviljas som vanligt i form av allmänna understöd till rikstäckande allmänna organisationer och stiftelser för fredsarbete, specialområden som branschföreningar för fredsarbete och regionala föreningar och stiftelser för allmänt fredsarbete. Understöden och beloppen bedöms med hänsyn till verksamhetens lämplighet och resultat.

En mindre del av anslaget beviljas som specialunderstöd för olika fredsarbetsprojekt. I besluten om specialunderstöd prioriteras projekt som kan komma med nya verksamhetsmetoder och öppningar i fredsarbetet. Anslagsminskningen på 135 000 euro för fredsarbete i budgetpropositionen för 2007 kommer att få verkningar för hur många personer fredsorganisationerna kan anställa för sitt arbete på grundnivå. Det är ytterst sannolikt att vissa utvecklingsprojekt helt får läggas ner 2007 på grund av de minskade anslagen.

Stödjande av kulturtidningar. I budgetpropositionen föreslås 679 000 euro för stödjande av kulturtidningar, vilket är 121 000 euro mindre än 2006.

Kulturtidningarna spelar en viktig roll för att främja yttrandefriheten och kulturell mångfald i samhället. I ett land som Finland inom ett litet språkområde kan de flesta kulturtidningar inte klara sig utan offentligt stöd. Som kulturtidningar betraktas högkvalitativt redigerade tidningar som kommer ut i tryckt eller annan form i Finland och som är tillgängliga för alla, i regel mot betalning, och som upprätthåller diskussionen om kultur, vetenskap, konst eller religion i samhället. Stödet beviljas med hänsyn till olika kulturella minoriteters behov.

Merparten av stödet för kulturtidningar beviljas utgivarna av kulturtidningar i ekonomiska svårigheter för att täcka deras utvecklings-, redaktions-, trycknings- och distributionskostnader. En del av anslaget har årligen beviljats för att främja distributionen av kulturtidningar. Den viktigaste formen av distributionsstöd har varit indirekt stöd till allmänna bibliotek för att bredda utbudet av kulturtidningar. En liten andel av

stödet för kulturtidningar har gått till kostnaderna för att redigera kulturtidningar på webben.

Om budgetpropositionen för 2007 går igenom betyder det att färre tidningar får stöd eller att alla understödda tidningar får mindre stöd eller att stödet för distributionsfrämjande och webbtidningar slopas helt. I praktiken kan minskat eller avskaffat stöd för tidningar med svag ekonomi betyda att en del av tidningarna inte kan fortsätta med sin verksamhet.

Med hänvisning till det ovan sagda och hänsyn till stöddagarnas situation föreslår kulturutskottet

att finansutskottet ökar moment 29.80.50 med 1 800 000 euro.

Teatrars, orkestrars och museers årsverken

Budgetpropositionen för 2007 ger teatrarna 2 469, orkestrarna 1 033 och museerna 1 158 årsverken. Årsverkerna är lika många som 2006. Utskottet ser positivt på att priset per enhet har indexhöjts med 2 procent inför 2007, vilket betyder ett tillskott på ca 605 000 euro för teatrar, ca 245 000 euro för orkestrar och ca 375 000 euro för museer. Tillskotten bör anvisas under momenten för statsandelar, men regeringen vill finansiera dem med tippningsvinstmedel.

Enligt utredning till utskottet visar kostnadsuppgifter för 2004 att underskottet i årsverken är 114 för teatrar, 97 för orkestrar och 382 för museer. Underskottet är på det hela taget avsevärt och försvårar för statsandelsberättigade konst- och kulturinstitutioner att planera långsiktigt för sin verksamhet och för nya aktörer att bli upptagna bland de statsandelsberättigade. Inför 2007 ansökte 10 nya museer och 14 nya teatrar om rätt till statsandel. Bland de sökande fanns inga nya orkestrar.

Undervisningsministeriet uppger att målet sedan 2004 har varit att öka antalet årsverken för teatrar, orkestrar och museer i budgeten med omkring 10 procent av underskottet. Åren 2004—2006 fick teatrarna totalt 60, orkestrarna 22 och museerna 130 årsverken till.

Med hänvisning till det ovan sagda föreslår kulturutskottet

att finansutskottet tar in ett uttalande i sitt betänkande med en uppmaning till regeringen att låta göra en samlad utvärdering av fördelningen och det totala behovet av årsverken vid teatrar, orkestrar och museer.

Stödjande av filmkonst

I budgetpropositionen för 2007 anvisas totalt 17 930 000 euro för stödjande av filmkonst. Det är 500 000 euro mindre än 2006. Filmkonsten ingår under förklaringsrubriken "Främjande av konstarter" vid tippningsvinstmedel för konsten.

Anslaget (17 930 000 euro) ska i linje med strategin Riktlinjer för en audiovisuell politik 2010 trygga villkoren och en fungerande finansiell struktur för finländsk film.

Utvecklingsinsatserna omfattar ett brett utbud av filmer och konstnärlig och innehållslig risktagning, adekvata produktionsbudgetar för att utvidga den finansiella basen i internationell riktning, fortsatt produktion av filmer för barn och unga, utveckling av biografnätet efter omvärldsförändringarna och främjad export av inhemsk film.

Anslagen från tippningsvinstmedel för främjande av konst och kultur i budgetpropositionen för 2007 medger inte ökade anslag för filmkonst enligt utvecklingsbehoven. Enligt undervisningsministeriets preliminära dispositionsplan ökar anslagen för främjande av filmkonst totalt med 500 000 euro.

Genomförandet av strategin Riktlinjer för en audiovisuell politik bromsas upp. Strategin har som mål att höja det offentliga stödet till film till en nordiskt jämförbar nivå (omkring 25 miljoner euro 2010). På årsnivå betyder det en ökning på cirka två miljoner euro.

I stället för att producera i snitt 10 långfilmer bör vi producera minst 12—15 per år för att kunna garantera bredd och kvalitet och möjliggöra

konstnärliga och innehållsliga risker. Utan fortsatt utveckling blir vårt inhemska filmutbud allt smalare och kvaliteten blir lidande. Den kompetens och de resurser som förvärvats genom god utbildning bör kunna nyttiggöras.

Filmen spelar en ovedersäglig kulturell och ekonomisk roll. Efter spridningen på biografer fortsätter den ekonomiska produktiviteten genom spridning via video och dvd, teve och numera också enligt on-demand-principen på nätet. Filmbranschen spelar en viktig sysselsättande roll och där ger offentliga satsningar multipla effekter. Ett starkare offentligt stöd skulle bäd- da för en affärsekonomiskt starkare och syssel- sättande filmbransch och erbjuda såväl inhem- ska som utländska finansiärer trovärdiga place- ringsobjekt.

Produktionskostnaderna har ökat på grund av den allmänna kostnadsutvecklingen, men det of- fentliga stödet per enskild film har inte gått att höja. För att vi ska komma i åtnjutande av inter- nationell delfinansiering måste produktionen hålla en sådan nivå att de här finansiella instru- menten blir tillgängliga. Det kräver större pro- duktionsbudgetar som i sin tur garanterar fort- satt verksamhet för produktionsbolagen. EU:s MEDIA-program lyfter fram kontinuiteten i filmproduktionsbolagens verksamhet och fil- mens gränsöverskridande rörlighet.

I Finland är stöden till film mindre än i de öv- riga nordiska länderna, där det offentliga stödet går ut på att trygga en adekvat grundläggande volym och säkra en viss nivå på den nationella finansieringen.

Utlåtande

Kulturutskottet föreslår

att finansutskottet ska beakta vad som sagts ovan.

Helsingfors den 13 oktober 2006

I den avgörande behandlingen deltog

vordf. Sade Tahvanainen /sd
medl. Esko Ahonen /cent
Hanna-Leena Hemming /saml
Sinikka Hurskainen /sd (delvis)
Tuomo Hänninen /cent
Tatja Karvonen /cent
Rauno Kettunen /cent (delvis)
Minna Lintonen /sd

Mikaela Nylander /sv
Kirsi Ojansuu /gröna
Ilkka Taipale /sd (delvis)
Marja Tiura /saml
Jutta Urpilainen /sd
Raija Vahasalo /saml
Unto Valpas /vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Marjo Hakkila.

AVVIKANDE MENING 1

Motivering

Höjning av studiepenningen

Studiepenningen för högskolestuderande har inte höjts på 14 år och studiepenningen för elever på andra stadiet på 12 år. Studiestödet släpar efter utvecklingen av levnadskostnaderna och räcker inte att leva på. Högskolestuderandenas studiepenning hade 1992 en köpkraft som omräknad i dagens värde är 315 euro. Om studiepenningen hade höjts i motsvarighet till förtjänstnivåindex borde den 2004 ha varit 389 euro. Om samma brutna index som tillämpas på pensioner hade tillämpats på studiepenningen borde den nu vara 359 euro.

Tre studerande av fyra lever under existensminimum. De låga inkomsterna inverkar på välbefinnandet. Var fjärde studerande har mentala problem. Studerandenas välfärd under studietiden måste tryggas, också ekonomiskt. Skäliga studiesociala förmåner inverkar gynnsamt också på studieprestationerna, studietidens längd och placeringen i arbetslivet. Studiepenningen för alla studerande bör höjas med 15 procent.

Bättre kvalitet på den grundläggande undervisningen i grundskolan och på utbildningen på andra stadiet

Det är en viktig uppgift för skolan att förebygga att barn och unga marginaliseras. Det finns oroväckande många unga i Finland som slås ut ur skolsystemet. För att förebygga marginalisering i utbildningen är det viktigt att satsa på den grundläggande undervisningens kvalitet i grundskolan, studiehandledning och handledning av unga som inte kommer in på eller inte vill söka sig till fortbildning. Kommunerna bör få adekvata resurser t.ex. för mindre grupper i grundläggande undervisning, stödundervisning och elevvård. På andra stadiet behövs det resurser för att höja kvaliteten på gymnasieundervisningen, ga-

rantera tillgången till studiehandledning och säkra ett tillräckligt antal närundervisningstimmar i yrkesinriktad utbildning på andra stadiet.

Det står skrivet i regeringsprogrammet att när åldersklasserna minskar används de resurser som därigenom frigörs för att stärka utbildningen. Men regeringen har inte följt sin princip. Budgetpropositionen innebär nedskärningar i anslagen för allmänbildande utbildning och de motiveras med att åldersklasserna har minskat. De bör återinföras i budgeten och användas till att höja kvaliteten på den grundläggande undervisningen, precis som det sägs i regeringsprogrammet.

Universitetens basfinansiering

Den offentliga finansieringen av universiteten har under de senaste åren gått till att utvidga universiteten, inte till att höja deras kvalitet. Åren 1992—2004 ökade antalet studerande med 43 procent, antalet utexaminerade magistrar med 44 procent och antalet doktorer med 165 procent. Trots att antalet studerande har ökat har undervisningspersonalen inte gjort det. De nuvarande kraven på effektivitet hotar att minska universitetspersonalen i betydande grad.

Universitetens nuvarande finansieringsmodell driver universiteten att i första hand öka antalet examina. Resultatet är att den grundläggande undervisningen har blivit lidande på resursbristen. Den visar sig i massföreläsningar, boktentamina och avsaknaden av personlig återkoppling och handledning.

Nu bör resurserna inriktas på kvalitetsförbättring av den grundläggande undervisningen.

Bibliotekens anläggningskostnader

Biblioteksnätet hotas av nedskärningar. Det försämrar medborgarnas livskvalitet och deras grundläggande rätt till information, kultur och självutveckling på egen hand. På annat håll i

Europa inrättas nya närbibliotek för att de ses som viktiga samverkanscentra.

Vårt biblioteksväsen når medborgare i alla åldrar i hela landet. Biblioteken gynnar medborgarnas mentala hälsa och hjälper att avvärja ensamhet och utslagning. Närbiblioteken spelar en helt avgörande roll för invånarnas kontakter med information, kultur och samhället. De är speciellt viktiga för barn, äldre och arbetslösa.

Bibliotekstjänsterna har ett värde som flerfaldigt överstiger de pengar som satsats på dem. Det finns inga nationalekonomiskt hållbara grunder för att gallra i biblioteksnätet. Varje euro som satsats på biblioteken ger fyrfaldig avkastning och om kommunerna skär i biblioteksutgifterna säger de nog den gren de sitter på.

Staten bör fortsatt stödja biblioteken. Deras anslagsbehov uppskattas till 7 miljoner euro. I budgetpropositionen är de anvisade anslagen 1,2 miljoner euro lägre.

Museiverkets flyttning

Museiverkets huvudbyggnad på Nervandersgatan är en gammal skola som fått förfalla. I byggnaden förvaras bl.a. Finlands historiskt sett viktigaste bildarkiv och omfattande arkeologiska samlingar. Byggnadens kondition innebär en risk för samlingarnas skick och förvaring. Lokalitetserna är också svåra för verket att arbeta i.

Museiverket bör beviljas fullmakt att ingå ett hyreskontrakt på nya lokaler omfattande högst 13 200 m². De får betyda högst 1 550 000

euro netto i extra kostnader per år räknat från den 1 juni 2007.

Ståndpunkt

Med hänvisning till det ovan anförda borde kulturutskottet ha föreslagit

att riksdagen ökar moment 29.70.55 i budgeten för 2007 med 67 000 000 euro för höjning av studiepenningen,

att riksdagen ökar moment 29.40.30 i budgeten för 2007 med 32 000 000 euro för bättre kvalitet på den grundläggande undervisningen och utbildningen på andra stadiet,

att riksdagen ökar moment 29.10.21 i budgeten för 2007 med 50 000 000 euro för universitetens basfinansiering, särskilt för den grundläggande undervisningen,

att riksdagen ökar moment 29.90.34 i budgeten för 2007 med 1 200 000 euro för anläggningskostnaderna för allmänna bibliotek och

att riksdagen ökar moment 29.80.24 i budgeten för 2007 med 900 000 euro för hyran på museiverkets nya lokaler räknat från den 1 juni 2007 och flyttkostnader av engångsnatur.

Helsingfors den 13 oktober 2006

Kirsi Ojansuu /gröna

AVVIKANDE MENING 2

*Motivering***Höjning av studiepenningen och gränserna för högskolestuderandenas fria inkomster**

Studiepenningen för högskolestuderande har senast justerats 1992 och under tiden har levnads-kostnaderna gått upp med omkring 20 procent.

Studiestödssystemet för universitetsstuderande måste läggas om så att en större del av studiestödet för de 30 första studiemånaderna består av studiepenning. De studerande skulle med andra ord få 350 i stället för 259 euro och 200 euro i månaden i lån i stället för 300. Bostadstillägget ska vara oförändrat hela studietiden ut.

Under de 25 sista stödmånaderna av studietiden bör de studerande få en studiepenning på 230 euro. Låneandelen skulle vara 320 euro i månaden. Det skulle motivera studerandena att slutföra studierna. Det totala studiestödet bör ändå ligga på samma nivå hela studietiden.

Yrkeshögskolestudier tar i regel mellan tre och ett halvt och fyra år. Studiepenningen behöver inte graderas på samma sätt som för universitetsstuderande och den nuvarande strukturen på studiestödet inom yrkeshögskoleutbildningen behöver alltså inte läggas om. Däremot måste studiepenningen höjas i motsvarighet till den genomsnittliga studiepenningen under universitetsstuderandenas 30 första och 25 sista studiestödmånader, m.a.o. till 295 euro i månaden. En yrkeshögskolestuderande ska i sin tur kunna få 255 euro i studielån för alla 42 stödmånader.

Folkpensionsanstalten skickar varje år ut brev med återkrav på för mycket studiestöd till allt fler studerande — i år har redan 35 000 studerande fått återkravsbrev. Det måste gå att hitta en lösning på problemet. Gränserna för studerandenas fria inkomster bör höjas med 20 procent — under stödmånaderna från 505 till 606 euro och under stödlösa månader från 1 515 till 1 818 euro.

Vårt förslag till ökat anslag kräver en ändring av lagen om studiestöd. Vi har lämnat in en lagmotion i saken. Vi kommer att föreslå att kulturutskottet behandlar och godkänner lagändringen innan finansutskottet blir färdigt med sitt betänkande.

Finlands Akademi

Akademien får ansökningar om forskningsanslag för över tio gånger mer än bevillningsfullmakterna räcker till. Det betyder att en lång rad högkvalitativa forskningsprojekt blir utan finansiering varje år.

Enligt budgetpropositionen för 2007 får förbindelser om 225,3 miljoner euro godkännas för forskningsprojekt som finansieras från Finlands Akademis moment 29.60.50 och 29.60.53. Men rekommendationen från statens vetenskaps- och teknologiråd, som leds av statsministern, förutsätter en fullmakt som är mer än 40 miljoner euro större. En höjning av bevillningsfullmakten betyder ingen ökning av moment 29.60.50 eller 29.60.53, som anger hur Finlands Akademis forskningsanslag ska användas.

Ungdomsverkstäder

Ungdomsverkstädernas syfte är att uppmuntra ungdomar att skaffa sig utbildning och arbete. Verksamheten avser speciellt att förebygga att arbetslösa unga eller unga som hoppat av sin utbildning marginaliseras och att hjälpa unga med missbrukarproblem och invandrarunga att få fotfäste i arbetslivet. Ofta är det unga som socialväsendet och arbetsförvaltningen redan har testat olika alternativ på som söker sig till ungdomsverkstäderna. Enligt utredningar har ingen annan enskild verksamhet än så länge nått likadana resultat.

Anslag för verkstadsverksamhet är inte en utgift utan en placering. Om vi jämför hur mycket unga som hotas av marginalisering skulle kosta

för samhället utan verkstadsverksamheten är kostnaderna moderata.

Höjd statsandel för läroavtalsutbildning

Problemet med yrkesinriktad tilläggsutbildning genom läroavtal är att priserna per enhet ligger rejält under de verkliga kostnaderna. Statsandelen på 3 027 euro har inte höjts sedan 1999. Det har lett till att huvudmännen har blivit tvungna att ingå längre avtal än den målsatta tiden för utbildning som tar 1 ½ år för att kunna täcka kostnaderna. Den oftast tillämpade avtalstiden är numera omkring 2 år. Det har i sin tur betytt att elevkvoterna vid yrkesinriktad tilläggsutbildning genom läroavtal har överbelastats. Med andra ord, kvoten för yrkesinriktad tilläggsutbildning frigör inte studieplatser för nya elever i önskad takt.

Regeringens förslag att antalet kvotplatser vid yrkesinriktad tilläggsutbildning genom läroavtal ska höjas till inemot 25 000 är en bra men inadekvat åtgärd. Bara om statsandelen är tillräckligt stor blir tillräckligt många studieplatser tillgängliga, för då kan avtalen finansieras under den målsatta tiden.

Universitetens omkostnader

I budgetpropositionen för 2007 ökar anslagen för universitetens grundläggande undervisning och forskning med 31 miljoner euro, varav 20 miljoner euro går till att verkställa lagen om utveckling av högskoleutbildningen enligt tidigare överenskommelse. På förändringen i anslaget inverkar också det nya lönesystemet (ca 11 miljoner euro). I praktiken beror ökningen till största delen på att lönekostnader och fastighetsutgifter har gått upp. Universiteten har alltså de facto inte alls bättre möjligheter att bygga ut forskningen och förbättra undervisningen.

Statens vetenskaps- och teknologiråd föreslår att universitetens grundläggande undervisning ska förstärkas med 100 miljoner euro under 2003—2007. Rådet har kommit med samma rekommendation också för 2008—2011. Det anser att universitetens basfinansiering bör höjas med totalt 200 miljoner euro. Regeringen utfäs-

ter sig i sitt program att följa rådets rekommendation, men nu ser det ut som om den skulle falla långt från målet. Kunskap spelar en stor roll för att få upp sysselsättningen.

Den allmänbildande utbildningens driftskostnader

I regeringsprogrammet ingår ett löfte om att de medel som sparas in genom att åldersklasserna minskar ska användas till att förbättra undervisningen, men det löftet har inte infriats.

Grupperna i skolorna är alldeles för stora och skapar problem som regeringen försöker åtgärda bl.a. genom ett projekt för bättre skoltrivsel. Det behövs mer än några inadekvata projekt för att råda bot på problemen. Det behövs åtgärder som tar i problemets kärna, alltså det som t.ex. mobbning, skoltrivsel och inlärningssvårigheter går tillbaka på, dvs. gruppstorlekarna.

Om regeringen Vanhanen i enlighet med sitt program hade använt besparingarna tack vare mindre åldersklasser till exempel till att minska gruppstorlekarna varje år av sin regeringsperiod skulle grupperna ha kunnat minskas med upp till 10 procent. Lärarfacket bedömer att 10 procent mindre grupper inom den grundläggande undervisningen kostar omkring 70 miljoner euro.

Stödet för filmkonst

Regeringens förslag till anslagstillskott är inte tillräckligt. Dessutom kräver genomförandet av strategin Riktlinjer för en audiovisuell politik ökat anslag.

Ståndpunkt

Med stöd av det ovan sagda föreslår vi

att finansutskottet ökar moment 29.70.55 med 69 000 000 euro för höjning av studiepenningen och gränserna för de studerandes fria inkomster,

att finansutskottet ändrar beslutsdelen i motiveringen till moment 29.60 enligt följande: För Finlands Akademis forsk-

ningsprojekt som skall finansieras under momentet 29.60.50 och 29.60.53 får förbindelser till ett värde av 265 000 000 euro ingås år 2007,

att finansutskottet ökar moment 29.91.51 med 5 000 000 euro,

att finansutskottet ökar moment 29.20.31 med 21 600 000 euro,

att finansutskottet ökar moment 29.50.21 med 50 000 000 euro för universitetens omkostnader,

att finansutskottet ökar moment 29.10.30 med 21 055 000 euro. Vidare föreslås ändringar i de motiveringar där det bestäms om anslagens användning. Följande nya nionde stycke föreslås: 9) till minskning av undervisningsgrupperna inom den kommunala och privata grundläggande undervisningen högst 21 055 000 euro samt

att finansutskottet ökar moment 29.80.52 med 1 000 000 euro för stöd-jande av filmkonst.

Helsingfors den 13 oktober 2006

Raija Vahasalo /saml
Marja Tiura /saml
Hanna-Leena Hemming /saml

Jag omfattar förslagen om momenten 29.91.51, 29.50.21, 29.10.30 och 29.80.52 i den avvikande mening.

Unto Valpas /vänt

AVVIKANDE MENING 3

Motivering

Höjning av studiepenningen

Antalet studiestödstagare beräknas 2007 ligga kring 241 000; av dem är 151 000 högskolestuderande och 90 000 andra studerande. För tillfället varierar studiepenningen mellan 21,86 och 259,01 euro i månaden, beroende på utbildningsnivå, ålder och boendeform. Den nuvarande studiepenningen svarar inte mot levnadskostnaderna och möjliggör därmed inte för studerande att koncentrera sig på heltid på sin huvuduppgift att studera. Studiepenningen släpar allt sedan 1995 omkring 15 procent efter den allmänna kostnadsstegringen.

Under 1994—2005 har högskolestuderandena fått se värdet på studiepenningen försvagas med 35,1 procent i relation till förändringen i inkomstnivån. Studiepenningen ger nu 16,8 procent mindre varor och tjänster än 1994 (förändring i relation till priserna). Vänsterförbundet vill se att studiestödsförmånen för alla studerande höjs med 15 procent för att trenden ska kunna brytas.

Eftersläpningen i studiestödet är inbördes diskriminerande för de studerande och gör dem ännu mer beroende av förvärvsarbete och föräldrarnas förmögenhet. Eftersläpningen är de facto en av de viktigaste orsakerna till de förlängda studietiderna, för att de studerande måste förvärvsarbета vid sidan av sina studier.

Mer anslag för läroavtalsutbildning för vuxna

Det är brist på yrkesskickliga människor i arbetslivet. Därför behövs det fler nybörjarplatser inom läroavtalsutbildning. Vi föreslår att anslagen ökas.

Kopplingen mellan studiepenningen för studerande på andra stadiet och föräldrarnas inkomster måste bort

Den orättvisa behovsprövningen för studiepenningen på grund av föräldrarnas inkomster måste avskaffas för självständigt boende studerande på andra stadiet som inte fyllt 20 år. Det skulle hjälpa upp studerandenas försörjningsproblem. Föräldrarnas inkomster sänker inte studiepenningen för självständigt boende högskolestuderande som inte fyllt 20 år, men kan nog göra det för studerande på andra stadiet. Läget diskriminerar därmed omotiverat studerande på andra stadiet i förhållande till högskolestuderande.

Jag föreslår att anslaget för studiepenning för studerande på andra stadiet ökas med 20 miljoner euro för att den negativa kopplingen med föräldrarnas inkomster ska kunna undanröjas.

Garantier för yrkeshögskolornas projektfinansiering

Regeringens budgetproposition skär bort en bit på 5 miljoner euro från yrkeshögskolornas projektfinansiering. Jag föreslår att nedskärningen slopas och att anslaget återinförs. Propositionen äventyrar yrkeshögskolornas forsknings- och utvecklingsarbete.

Ståndpunkt

Med stöd av det ovan sagda föreslår jag

att finansutskottet tar in ett budgetbaserat tillägg på 5 500 000 euro på moment 29.20.31 för ökad yrkesinriktad utbildning genom läroavtal,

att finansutskottet tar in ett budgetbaserat tillägg på 30 156 000 euro på moment 29.70.55 för höjning av studiepenningen,

*att finansutskottet tar in ett budgetbase-
rat tillägg på 20 000 000 euro på mo-
ment 29.70.55 för studiestöd för stude-
rande på andra stadiet och*

*att finansutskottet tar in ett budgetbase-
rat tillägg på 5 miljoner euro på mo-
ment 29.40.30 för att garantera yrkes-
högskolornas projektfinansiering.*

Helsingfors den 13 oktober 2006

Unto Valpas /vänst